

STRESZCZENIE

Celem naukowym projektu było zbadanie zmian w konstruowanej strukturze tożsamości poprzez tworzenie hipotetycznej przyszłości, w sposób frustrujący aktualne motywy tożsamościowe. W pracy zostały przedstawione dwie perspektywy ujmowania tożsamości osobistej: teoria motywowanego konstruowania tożsamości i tożsamość doświadczana. Oba nurty pozwalają na ujmowanie tożsamości w kategoriach wieloaspektowości, zmienności oraz przedstawiają ją w warstwie podmiotowej i strukturalnej. Jako zmienne wyjaśniające zmienność struktury tożsamości przyjęto motywy autoewaluacyjne: autoweryfikację, autowaloryzację, samopoznanie, samonaprawę oraz (nie)tolerancję niepewności.

W celu weryfikacji postawionych hipotez przeprowadzono badania o charakterze eksperymentalnym na próbie 84 studentów, 44 kobiet oraz 40 mężczyzn w wieku 23 - 27 lat ($M = 23,77$; $SD = 2,30$). Zastosowana manipulacja eksperymentalna polegała na konstruowaniu hipotetycznej przyszłości z zakwestionowaniem ważnych dla osób badanych domen tożsamościowych. Domeny tożsamościowe, stanowiły źródła zaspokajania motywów tożsamościowych. Wyróżniono trzy grupy eksperymentalne: grupę sens, bliskość, wybór, które różniły się między sobą rodzajem kwestionowanych motywów oraz grupę kontrolną.

W celu pomiaru struktury tożsamości doświadczanej zastosowano Matrycę Poczuc Tożsamościowych autorstwa Brygoły oraz struktury motywowanej - Kwestionariusz Tożsamościowy (*Identity Motives - Questions*), którego autorami są Vignoles, Regalia, Manzi, Gollidge, Scabini. W celu pomiaru zmiennych wyjaśniających zastosowano Kwestionariusz Nietolerancji Niepewności (*IUS - The Intolerance of Uncertainty Scale* - wersja angielska: Buhr, Dugas) oraz Skalę Motywów Ja (*Self-Motives Items* - wersja angielska: Gregg, Hepper, Sedikides).

Analiza danych objęła analizę ilościową oraz jakościową. Zastosowano wielowymiarową analizę wariancji MANOVA z powtarzaniem pomiarem w celu analizy zmian w obszarze tożsamości. Podstawą analiz zmian w tożsamości doświadczanej było sprawdzanie dopasowania otrzymanej struktury tożsamości opartej na poczuciach tożsamościowych w pre- i postteście za pomocą współczynnika zbieżności Tuckera. Przeanalizowano sposób współwystępowania poczuc i motywów tożsamościowych, a także zmiany w nasileniu poczucia bycia sobą oraz zmiany w treściach tożsamościowych. Zweryfikowano rolę zmiennych wyjaśniających. Analiza jakościowa objęła analizę zawartości dziewięciu domen tożsamościowych, analizę motywów samooceny, ciągłości, sensu i bliskości pod kątem zaspokajania ich przez domeny tożsamościowe oraz analizę narracji o utraconych domenach.

Jak oczekiwano największe zmiany w obszarze tożsamości doświadczanej i motywowanej wystąpiły w sytuacji kwestionowania grupy motywów tożsamościowych priorytetowych dla funkcjonowania tożsamości w sytuacji jej zagrożenia: samooceny, ciągłości, sensu - grupa sens. Równie silna reorganizacja struktury nastąpiła w przypadku kwestionowania motywów samooceny, ciągłości i przynależności - grupa bliskość. Uzyskane wyniki potwierdziły większość ustaleń teoretycznych dotyczących funkcjonowania struktury tożsamości osobistej w warunkach jej kwestionowania. Badania pozwoliły także lepiej zrozumieć charakter zależności pomiędzy strukturą tożsamości a wybranymi zmiennymi psychologicznymi.